

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 8Co/64/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 0018206232
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Agnesa Hricová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2023:0018206232.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

16 8Co/64/2022

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Agnesy Hricovej a členov senátu Mgr. Miloša Greguša a JUDr. Denisy Novotnej Mlinárčikovej v právnej veci navrhovateľa A. B. nar. XX.X.XXXX bývajúcim v C. D. E. F. G. XXX toho času v H. D. I. G. XX zastúpeného JUDr. Martinou Čelkovou advokátkou so sídlom Advokátskej kancelárie v Humennom na Štefánikovej ulici č. 22 proti povinnej J. B. nar. XX.X.XXXX bývajúcej v C. D. E. F. G. XXX v Strážskom toho času v A. G. XXX XXX XX G. A. Česká republika zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Szárszoi, s.r.o. so sídlom v Michalovciach na Štefánikovej ulici č. 8 v konaní o určenie výživného na plnoleté dieťa o odvolaní povinnej proti rozsudku Okresného súdu Michalovce z 15.6.2022 č.k. 15Pc/38/2018 - 370 takto

r o z h o d o l :

M e n í rozsudok súdu prvej inštancie tak, že povinnú zaväzuje prispievať na výživu navrhovateľa mesačne sumou 170 Eur od 10.1.2019 do budúca splatnou vždy do 20. dňa v mesiaci vopred navrhovateľovi a v prevyšujúcom rozsahu návrh zamietá.

Dlžné výživné za obdobie od 10.1.2019 do 15.6.2022 v sume 5.006,00 Eur povoľuje povinnej splácať v mesačných splátkach po 309,00 Eur splatných spolu s bežným výživným pod následkom straty výhody splátok s tým, že prvá splátka je splatná 20-tym dňom nasledujúceho mesiaca po právoplatnosti rozsudku navrhovateľovi.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

15 8Co/64/2022

1. Navrhovateľ A. B. nar. XX.X.XXXX sa podaným návrhom zo dňa 24.7.2018 domáhal voči povinnej určenia výživného v sume po 250 Eur mesačne. Poukázal na to, že povinná je jeho matka a manželstvo

jeho rodičov bolo právoplatne rozvedené rozsudkom Okresného súdu Michalovce z 24.3.2017 sp.zn. 15P/235/2016. V čase rozvodového konania už bol plnoletý. Toho času sa zdržiava v domácnosti otca, nakoľko matka vycestovala do Českej republiky, kde toho času žije a pracuje.

2. Prvoinštančný súd v tejto veci rozhodol už skorším rozsudkom zo 6.2.2019, č.k. 15Pc/38/2018-137 v spojení s doplnčiacim rozsudkom z 30.4.2021 č.k. 15Pc/38/2018 – 208, ktorým uložil povinnej povinnosť prispievať na výživu navrhovateľa výživným vo výške 170,00 Eur mesačne k jeho rukám vždy do 20-teho dňa v mesiaci vopred od 24.7.2018. Dlžné výživné v sume 1.063,84 Eur za obdobie od 24.7.2018 do 31.1.2019 povolil povinnej splácať v 70,92 Eur mesačných splátkach spolu s bežným výživným pod následkami straty výhody splátok s tým, že prvá splátka je splatná 20-tym dňom nasledujúceho mesiaca od právoplatnosti rozsudku. Konanie o určenie výživného voči povinnému v 2. rade zastavil a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

3. Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie povinná s návrhom, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

4. Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 28.1.2022, č.k. 8Co/44/2021-225 potvrdil tento rozsudok v spojení s doplnčiacim rozsudkom vo výroku o určení výživného od povinnej pre navrhovateľa za obdobie od 24.7.2018 do 9.1.2019 a výroku o zastavení konania voči povinnému v 2. rade. Zrušil rozsudok vo výroku o určení výživného od povinnej pre navrhovateľa za obdobie od 10.1.2019 do budúca a vo výroku o dlžnom výživnom a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Rozsudok v časti učenia výživného povinnej za obdobie od 24.7.2018 do 9.1.2019 nadobudol právoplatnosť dňa 10.3.2022.

5. Prvoinštančný súd po vrátení veci rozhodol rozsudkom z 15.6.2022, č.k. 15Pc/38/2018-370, ktorým uložil povinnej povinnosť prispievať na výživu navrhovateľa výživným vo výške 232 Eur mesačne, vždy do 20-teho dňa, toho ktorého mesiaca vopred. Dlžné výživné v sume 7.744,00 Eur za obdobie od 10.1.2019 do 30.6.2022 povolil povinnej splácať v 309,00 Eur mesačných splátkach spolu s bežným výživným pod následkami straty výhody splátok s tým, že prvá splátka je splatná 20-tym dňom nasledujúceho mesiaca od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti návrh zamietol a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

6. Po vrátení veci súd prvej inštancie doplnil dokazovanie v zmysle zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Košiciach a zistil, že navrhovateľ trvá na podanom návrhu a žiada zaviazat povinnú na úhradu výživného od januára 2019 do budúca vo výške 250,00 Eur mesačne. Navrhovateľ v júni 2022 ukončil vysokoškolské štúdium, na štátnice si zakúpil oblek, košeľu a kravatu, o čom predložil pokladničný doklad na sumu 594,71 Eur. V dôsledku inflácie došlo k zvýšeniu jeho výdavkov. Tieto činili za ubytovanie na internáte 100,00 Eur mesačne, cestovné vo výške 8,00 Eur jedna cesta, za obdobie troch mesiacov cca vo výške 130,00 Eur, strava v školskej jedálni v priemere za rok 700,00 Eur, strava mimo jedálne v priemere za rok 700,00 Eur, strava doma 100,00 Eur, školské potreby v priemere 150,00 Eur, oblečenie, spodné prádlo a veci s tým spojené v priemere 100,00 Eur, mimoškolské aktivity, sa navýšili v dôsledku inflácie v priemere o 7% až 10%. Uviedol, že naďalej žije v spoločnej domácnosti so svojim otcom, starými rodičmi a sestrami. Povinná mu neprispieva na výživu a ani jeho dvom sestrám, z toho jedna sestra študuje na vysokej škole medicínu. Má za to, že povinná má dostačujúci príjem na plnenie si vyživovacej povinnosti vo výške 250,00 Eur mesačne, keďže žije v spoločnej domácnosti s partnerom, ktorého príjem činí približne 44.000,00 Kč mesačne. Povinná s návrhom nesúhlasila a uviedla, že je schopná a ochotná platiť na výživu navrhovateľa sumu 50,00 Eur mesačne. Zmenila trvalé bydlisko, býva s priateľom v meste Kerhartice v Českej republike. Súd prvej inštancie citoval ust. § 62 ods. 1 až 5, § 75 ods. 1, § 78 ods. 1, 3 Zákona o rodine a konštatoval, že na základe doplneného dokazovania dospel k záveru, že návrh navrhovateľa na určenie výživného za obdobie od 10.1.2019 do budúca je dôvodný. Vychádzal zo skutočností, že rodičia navrhovateľa sú právoplatne rozvedení a nežijú v spoločnej domácnosti. Navrhovateľ naďalej žije v spoločnej domácnosti so svojim otcom, starými rodičmi a súrodencami, pričom otec uhrádza všetky jeho náklady. Z doplneného dokazovania vyplynulo, že povinná neprispieva na výživu navrhovateľa výživným vo výške 170,00 Eur mesačne, ktoré výživné jej právoplatne určil súd a od januára 2019 do mája 2022 prispela na jeho výživu iba sumou 2.000,00 Eur. U povinnej nastala dňom 10.1.2019 zmena pomerov spočívajúca v tom, že zmenila zamestnanie a týmto dňom nastúpila pracovať v spoločnosti J. K. L. I. C. s priemerným čistým mesačným zárobkom 11.202,66 Kč a jej príjem sa oproti príjmu ktorý dosahovala v spoločnosti M. I. C. t.j. 20,291 Kč znížil

a povinná napriek opakovanej výzve súdu nepredložila doklad o tom, z akého dôvodu ukončila tento pracovný pomer. Povinná aj v spoločnosti J. K. Interior CZ s.r.o. ukončila pracovný pomer predčasne v skúšobnej dobe k 5.3.2019. Od 11.3.2019 do 31.10.2019 bola zamestnaná v spoločnosti N. K. CZ, Česká Lípa s priemerným čistým mesačným zárobkom za roky 2019, 2020 a 2021 vo výške 12.275,76 Kč. Aj v tejto spoločnosti ukončila pracovný pomer v skúšobnej dobe a od 6.11.2021 sa zaevidovala na Úrade práce Českej republiky ako nezamestnaná. Povinná nepreukázala či má toho času nejaký príjem a či sa od novembra 2021 uchádzala o zamestnanie. Predložila síce výpisy z jej účtu vedeného vo VÚB banke a.s. na Slovensku, na ktoré si vkladala rôzne sumy, avšak nepreukázala pôvod týchto finančných prostriedkov. Aj naďalej je vlastníčkou bytu v Strážskom, ktorý môže prenajímať a takto získané finančné prostriedky z prenájmu by mohla využiť na úhradu výživného pre navrhovateľa. Súd prvej inštancie mal za to, že povinná sa vzdala bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania a má dostatočné finančné prostriedky a možnosti a schopnosti, aby si mohla plniť vyživovaciu povinnosť voči navrhovateľovi v rozsahu 232 Eur mesačne, čo predstavuje zvýšenie oproti obdobiu pred 10.1.2019 o 62,00 Eur mesačne. Povinná si zlepšila svoju životnú úroveň aj tým, že žije v spoločnej domácnosti s priateľom, ktorý dosahuje príjem vo výške v priemere 47.723,33 Kč. Od dlžného výživného súd prvej inštancie odpočítal sumu 2.000,00 Eur, ktorou povinná prispela na výživu navrhovateľa za obdobie od januára 2019 do mája 2022. V prevyšujúcej časti súd návrh zamietol, pretože výživné vo výške 232,00 Eur mesačne od 10.1.2019 do budúca považoval za odôvodnené a primerané. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP.

7. Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie povinná z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. h/ a d/ CSP v spojení s § 62 ods. 1 CMP (nesprávne zistenie skutočného stavu veci, rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia, konanie má inú vadu ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci). V podanom odvolaní poukázala na to, že súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku tým, že zaviazal povinnú prispievať výživným vo vyššej sume, na akú bola zaviazaná rozsudkom súdu prvej inštancie zo 6.2.2019, porušil jeden z princípov civilného procesu, konkrétne princíp zákazu reformatio in peius a teda zákaz zmeny k horšiemu, ktorý vyplýva z čl. 16 ods. 3 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP. Podľa čl. 16 ods. 3 CSP „V konaní o opravnom prostriedku a v ďalšom konaní nemôže byť rozhodnuté nepriaznivejšie pre stranu, ktorá opravný prostriedok uplatnila“. Poukázal na ust. § 65 CSP v zmysle ktorého, odvolací súd nie je viazaný rozsahom odvolania vo veciach, v ktorých môže začať konanie aj bez návrhu. Avšak v danom prípade ide v zmysle § 155 CMP o konanie, ktoré sa začína len na návrh a teda mal za to, že nakoľko ani odvolací súd by v danom prípade nemohol zaviazat' povinnú na plnenie výživného vo vyššej sume, ako bola zaviazaná v prvom napadnutom rozsudku, tak nemôže byť zaviazaná na plnenie vo vyššej sume ani v následnom ďalšom konaní po vrátení veci súdu prvej inštancie. To, že zásada zákazu reformatio in peius platí aj v civilnom mimosporovom poriadku preukazuje tiež rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne sp.zn. 19CoP/54/2019 z 29.1.2020. Súd prvej inštancie povinnú zaviazal prispievať do budúca bežné výživné vo výške 232,00 Eur, aj napriek tomu, že vo svojom prvom rozsudku ju zaviazal platiť bežné výživné vo výške 170,00 Eur, pričom je zrejmé, že v čase vydania napadnutého rozhodnutia bol jej príjem, vzhľadom na zmenu zamestnania, nižší ako v čase vydania prvého rozsudku zo 6.2.2019. Pokiaľ ide o ukončenie zamestnania v spoločnosti M. I. s.r.o., kde povinná pracovala ako pracovníčka výstupnej kontroly s priemerným čistým mesačným zárobkom vo výške 20.291 Kč, teda 786,05 Eur, tento pracovný pomer, ako to uviedla aj vo svojom odvolaní, mala uzavretý na dobu určitú. V zmysle čestného vyhlásenia druhu povinnej sa táto podieľa rovným dielom na nákladoch na bývanie a stravu, celkovo v sume 334,88 Eur. Povinná zotrvala na tom, že nemá dostatočné finančné prostriedky a možnosti, aby mohla voči navrhovateľovi plniť vyživovaciu povinnosť v rozsahu 232,00 Eur mesačne. Aj keď je pravdou, že účelom ust. § 62 ods. 5 Zákona o rodine je zvyšovať mieru rodičovskej zodpovednosti tým, že potreby rodiča môžu byť uspokojené až následne, keď rodič splní svoju vyživovaciu povinnosť a prispeje v primeranej miere na potreby dieťaťa, tak z dikcie tohto ust. vyplýva, že ide o mieru primeranú potrebám dieťaťa. Zákonná vyživovacia povinnosť ešte neznamená mechanickú rovnosť, pretože sa vychádza z individuálnych schopností, možností a majetkových pomerov každého z rodičov. Pre posúdenie schopností a možností rodiča nie sú rozhodujúce jeho skutočné zárobkové, príp. aj majetkové pomery, ale jeho reálne zárobkové možnosti. Odôvodnenosť potrieb vyjadruje požiadavku, aby plnením vyživovacej povinnosti boli uspokojené všetky náklady vo vzťahu k dieťaťu, ktoré možno očakávať. Súčasne závisí od schopností a možností rodičov. V prípade obmedzených predpokladov na strane rodičov sa preto môže pohybovať od bežných najzákladnejších potrieb nutných pre život až po plné uspokojenie všetkých odôvodnených potrieb dieťaťa. Je teda úmerná životnej úrovni rodiča. Aj keď požiadavka rozvoja dieťaťa je nesporná, jej nadštandardné podmienky však musia byť podložené

adekvátnymi schopnosťami a možnosťami povinného rodiča. V rozhodovaní o rozsahu vyživovacej povinnosti rodičov k dieťaťu bude vyjadrená zásada úmernosti životnej úrovne dieťaťa, životnej úrovne rodiča, aby aj zvýšené potreby, ktoré možno dieťaťu z príjmu matky poskytnúť, boli zabezpečené výživným v zodpovedajúcej miere (R 15/1966). Iba základné bežné potreby dieťaťa pokrýva vyživovacia povinnosť vtedy, ak sú možnosti a schopnosti rodičov slabé alebo objektívne obmedzené a nedovoľujú poskytnúť dieťaťu viac. Navrhla rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vrátiť mu vec na nové konanie a nové rozhodnutie.

8. Navrhovateľ vo vyjadrení k odvolaniu povinnej odmietol jej argumentáciu. Uviedol, že poskytnutie súdnej ochrany konaniu povinnej a jej prístupu v konaní, plným aplikovaním ňou v odvolaní uvádzanej zásady, by bolo odopretím úplne základnej zásady CSP zakotvenej v čl. 2 ods. 1 CSP, podľa ktorej „ochrana ohrozených a porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty“. Spôsob vedenia konania zo strany povinnej podľa navrhovateľa nasvedčuje účelovému konaniu smerujúcemu k znemožneniu navrhovateľovi domôcť sa práva na výživné voči nej. Poukázal na čl. 5 CSP, v zmysle ktorého, zjavné zneužitie práva nepožíva právnu ochranu. Súd môže v rozsahu ustanovenom v tomto zákone odmietnuť alebo sankcionovať procesné úkony, ktoré celkom zjavne slúžia na zneužitie práva alebo na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva alebo vedú k neodôvodneným prieťahom v konaní. Poukázal na skutočnosť, že povinná uviedla skutočnosti, z ktorých bola zrejmá zmena pomerov na jej strane až v odvolaní, preto bol aj zrušený rozsudok súdu prvej inštancie. Súd nemal prečo vykonávať dokazovanie k otázke príjmu povinnej, keďže predpokladal, tak ako aj navrhovateľ, že pretrváva stav ňou prezentovaný – pracovný pomer na dobu neurčitú v spoločnosti M. I. s.r.o. Navrhovateľ akceptoval rozhodnutie súdu o určení výživného napriek tomu, že bolo priznané v nižšej sume ako navrhoval z dôvodu, že mal za to, že rozhodnutie vychádza zo skutočných pomerov na strane obidvoch účastníkov a jedná sa o stav riadne a zákonne zistený, keďže povinná výslovne uviedla, že ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania okrem v konaní predložených dôkazov nemá. Skorší rozsudok súdu prvej inštancie bol navrhovateľovi doručený dňa 28.5.2019, lehota na podanie odvolania uplynula dňa 12.6.2019. Povinná prevzala rozsudok súdu prvej inštancie v posledný deň lehoty 11.6.2019 a odvolanie s prílohami bolo podané rovnako až v posledný deň lehoty 26.6.2019, teda v čase keď sa už navrhovateľ nemohol účinne brániť podaním odvolania. O tom, že povinná odišla bez dôvodu zo zamestnania, v ktorom mala zmluvu na dobu neurčitú 12 dní pred pojednávaním, sa navrhovateľ dozvedel až pod uplynutím lehoty na podanie odvolania. Skutočnosť, že povinná svojim obštrukčným konaním v dôsledku ktorého muselo byť výživné od doby ukončenia jej pracovného pomeru zrušené a odkázané na nový proces a o ktorom navrhovateľ nemohol mať vedomosť, v dôsledku čoho nepodal odvolanie, je podľa jeho názoru skutočne konaním, ktorému nemá byť daná ochrana s poukazom na ním citovanú zásadu zákazu reformatio in peius, keďže konanie by úplne obchádzalo základnú zásadu civilného poriadku – zásadu spravodlivosti. Mal za to, že v konaní došlo ku kolízii základných zásad civilného sporu a súd je nielen oprávnený ale aj povinný skúmať a odôvodniť prednosť jednej z nich. V dôsledku konania povinnej sa navrhovateľ počas celého vysokoškolského štúdia nedomohol ukončenia konania o určení výživného. Ochrana jeho práv, tak v dôsledku konania povinnej nie je spravodlivá ani účinná. Odvolací súd v odôvodnení svojho zrušujúceho rozhodnutia uviedol, že je potrebné skúmať prečo povinná zmenila prácu a zamestnala sa s nižšou mzdou, a či by mohol pracovný pomer u jej pôvodného zamestnávateľa pokračovať. Povinná tieto skutočnosti po vrátení veci nijako neobjasnila. Navrhovateľ mal za to, že skončenie pracovného pomeru na dobu neurčitú je okolnosťou, ktorú je možné vyhodnotiť v zmysle § 75 zákona o rodine, ako vzdanie sa bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania. Rovnako sa povinná nevyjadrila k tomu prečo nezáskava prospech z bytu na Slovensku, ktorý vlastní a neužíva. Počas celého 5 rokov trvajúceho sporu tvrdila, že uvedený byt plánuje dať navrhovateľovi, kroky k tomu smerujúce však nikdy neučinila, naopak vyživovacia povinnosť voči navrhovateľovi, ani jednej z jeho sestier si neplnila vôbec, alebo v minimálnom rozsahu, ktoré už dávno má aj trestnoprávny charakter. Navrhoval preto napadnutý rozsudok potvrdiť a žiadal priznať nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

9. Ďalšie vyjadrenia podané neboli.

10. Výrok rozsudku o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti nebol odvolaním napadnutý, nadobudol právoplatnosť, preto nebol predmetom odvolacieho konania (§ 367 ods. 2 Zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

11. Konania vo veciach výživného plnoletých osôb sa prejednávajú a rozhodujú podľa Zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“).

12. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

13. Podľa ust. § 388 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

14. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo podľa § 65 CMP bez nariadenia pojednávania podľa § 385 CSP a contrario v rozsahu danom ust. § 66 CMP v spojení s § 219 ods. 3 CSP a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie, preto ho podľa § 388 zmenil.

15. Odvolací súd sa stotožnil s hodnotením súdu prvej inštancie vo vzťahu k možnostiam a schopnostiam povinnej plniť si vyživovaciu povinnosť k navrhovateľovi v súlade s uplatneným princípom potenciality vyplývajúcim z ustanovenia § 75 ods. 1 Zákona o rodine, ktoré rozšírilo východiská zisťovania a posudzovania možností, schopností a majetkových pomerov rodičov aj o zisťovanie tzv. potenciality príjmov. Týmto odvolací súd odpovedá aj na odvolacie námietky povinnej ohľadom rozsahu vyživovacej povinnosti. Princíp potenciality má prednosť pred princípom fakticity, tzn. že súd je povinný prihliadať aj k zjavne nevyužitým schopnostiam povinného rodiča. Pre určenie výšky vyživovacej povinnosti preto nie je smerodajné, aký príjem rodič v skutočnosti dosahuje, alebo či vôbec pracuje, alebo čo je objektívne možné, aby zarobil s ohľadom na svoj vek, zdravotný stav, kvalifikáciu, odbornosť, nadanie, vedomosti, zručnosti, pracovné skúsenosti a podobne. Následkom princípu potenciality (ak sa nepreukáže ospravedlniteľný dôvod) je skutočnosť, že súd pri určovaní výšky výživného vychádza z potenciálneho príjmu, t.j. príjmu pred zmenou zamestnania, príjmu, aký by dosahoval vo vyššie ohodnotenej pozícii, z príjmu, ktorý dosahoval pred rozviazaním pracovného pomeru, resp. z majetkových pomerov, ako by obsahovali predmetné majetkové podstaty pred tým, než sa vzdal majetkového prospechu. Relevanciu v zmysle následkov potenciality možno jednotlivým prípadom priznať len za podmienky, ak k takému konaniu nedošlo zo špekulatívneho, ale závažného dôvodu. Závažným dôvodom môže byť zdravotný stav, potreba miesta výkonu povolania bližšie k bydlisku rodiny, organizačné zmeny, potreba vykonávania starostlivosti o člena rodiny. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že žiaden účinný zákon Slovenskej republiky nezakotvuje povinnosť pracovať a ani právo, resp. povinnosť pracovať v odbore, v ktorom je osoba vyučená, prípadne pracovať na pozícii alebo v zamestnaní zodpovedajúcom predstávam povinného rodiča. Každý rodič má ale povinnosť v prvom rade zabezpečiť výživu svojich detí, a teda usmerňovať svoje pracovné a životné aktivity tak, aby plnenie vyživovacej povinnosti k deťom nebolo ohrozené. Všeobecne možno konštatovať, že pokiaľ rodič plánuje zmenu, či už v oblasti zamestnania, bývania, investícií, či počtu vyživovacích povinností, musí mať na zreteli vždy už existujúce vyživovacie povinnosti tak, aby ich plnenie žiadnym spôsobom neohrozil, a to aj s predpokladom neustále sa zvyšujúcich potrieb detí, preto si každý rodič musí uvedomovať svoju rodičovskú zodpovednosť a primerane tomu prispôbiť i svoj osobný život, a teda vynaložiť zvýšené úsilie na dosiahnutie adekvátneho príjmu na zabezpečenie odôvodnených potrieb všetkých vyživovaných osôb. Súd prvej inštancie nepochybil ak pri určovaní rozsahu vyživovacej povinnosti povinnej vychádzal z princípu potenciality.

16. Princíp potenciality príjmov nevyžaduje detailné preukázanie všetkých príjmov povinného, pretože použitím tohto princípu súd podľa charakteru správania sa povinného vymedzuje fiktívny (prezumpovaný príjem), ktorý je následne základom pre určenie výživného na dieťa (viď. rozsudok Najvyššieho súdu SR z 31. marca 2021, sp. zn. 5Cdo/14/2021). Povinná počas celého konania dôvod ukončenia pracovného pomeru v spoločnosti M. I. s.r.o. a uzavretie novej pracovnej zmluvy s nižším príjmom v spoločnosti J. K. Interior CZ s.r.o., neozrejmla. Nepreukázanie dôvodov, ktoré by uvedenú skutočnosť mohli spôsobiť mimo jej zavinenia, vo svetle ust. § 75 ods. 1 Zákona o rodine, nebolo možné vyhodnotiť inak, ako stratu vyššieho príjmu bez dôležitého dôvodu, z ktorého vychádzal aj súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní. V nadväznosti na to je potrebné tiež konštatovať, že v rámci konania na strane povinnej neboli preukázané žiadne objektívne významné okolnosti, ktoré by jej bránili v aktivite za účelom získania ďalšieho (príjmovovo výhodnejšieho) zamestnania za účelom kontinuálneho pokračovania v zodpovednom

plnení si jej zákonnej vyživovacej povinnosti, aby tiež prispôsobila tomuto cieľu svoje ekonomické správanie, ako aj pracovné aktivity.

17. Ako dôvodnú však odvolací súd vyhodnotil námietku povinnej, ktorou namietala porušenie zásady zákazu reformatio in peius súdom prvej inštancie. V zmysle uvedeného princípu súd konajúci a rozhodujúci o uplatnenom procesnom prostriedku nemôže zásadne rozhodnúť horšie, ako pre uplatniteľa opravného prostriedku vyplýva z napadnutého rozhodnutia. Princíp zákazu zmeny k horšiemu (reformatio in peius) neplatí len v konaní o opravnom prostriedku, ale aj v konaní, ktoré po ňom (potenciálne) nasleduje. Ak teda opravný súd zrušil rozhodnutie, ktoré sa napáda, nemožno ani v ďalšom konaní, ktoré po zrušení nasleduje, rozhodnúť horšie ako v pôvodnom (opravným prostriedkom napadnutom) rozhodnutí (viď. Civilný sporový poriadok Komentár, vyd. C. H. Beck 2016 s. 70).

18. Navrhovateľ v tejto veci odvolanie nepodal (aj napriek zamietnutiu jeho návrhu v prevyšujúcej časti), preto odvolací súd ani súd prvej inštancie nemohol vo svojom rozhodnutí vzhľadom na uvedenú zásadu reformatio in peius (zásada „zákazu zmeny k horšiemu, t.j. rozhodnutie v neprospech odvolateľky) určiť navrhovateľovi vyššie výživné, než mu bolo priznané skorším rozhodnutím súdu prvej inštancie vo výške 170 Eur mesačne a v prevyšujúcom rozsahu do sumy 232 Eur návrh zamietnuť.

19. Odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d) CSP namietaný povinnou, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, predstavuje vady konania, ktoré nie sú subsumované pod ostatné odvolacie dôvody avšak len za predpokladu, že mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie, postihujú postup súdu prvej inštancie pri dokazovaní, nesprávne posudzovanie procesných otázok v priebehu konania (ktoré neboli predmetom samostatného rozhodovania), chybné poučovanie účastníkov a ďalšie nedostatky v jeho činnosti, ku ktorým došlo v priebehu konania alebo v súvislosti s rozhodovaním, pričom spôsobilým odvolacím dôvodom nie sú samy o sebe (bez ďalšieho), ale len vtedy, ak sú dôsledkom takého porušovania predpisov procesného práva, ktoré mohlo mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vada konania, ktorá môže mať vplyv na správnosť rozhodnutia, v konkrétnom prípade nemusí mať za následok vecne nesprávne rozhodnutie a odvolací súd tu posudzuje otázku, či by obsah výroku rozhodnutia bol iný, keby k vade konania nedošlo.

20. K odvolaciemu dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP odvolací súd uvádza, že vo všeobecnosti právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej aplikáciou konkrétnej právnej normy na zistený skutkový stav vyvodzuje zo skutkových zistení aké práva a povinnosti majú subjekty konania podľa hmotného práva. Nesprávnym právnym posúdením je potom potrebné rozumiť omyl v tomto postupe, a teda nesprávnosť pri aplikácii práva na skutkové zistenia. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide, ak súd neaplikoval právnú normu vôbec, alebo ak použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť, alebo ak aj aplikoval správny predpis, ktorý si nesprávne vyložil alebo napokon ak aplikoval správny predpis, ktorý tiež správne interpretoval avšak právnú normu nesprávne na zistený skutkový stav použil, v skutkových okolnostiach teda z právnej normy vyvodil nesprávne závery o právach a povinnostiach účastníkov.

21. Civilný mimosporový poriadok dopĺňa ďalší odvolací dôvod podľa ust. § 62 ods. 1 CMP, a to, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci. Uvedený odvolací dôvod súvisí s vyšetrovacím princípom a so záujmom zistiť skutočný stav veci, čo sleduje nielen v prvoinštančnom konaní, ale aj v odvolacom konaní v mimosporových konaniach.

22. Podľa ust. § 232 ods. 3 až 4 CSP, lehota na plnenie je tri dni a plynie od právoplatnosti rozsudku. Súd môže v odôvodnených prípadoch určiť dlhšiu lehotu. Ak súd uložil povinnosť plniť opakujúce sa a v budúcnosti splatné dávky a splátky, vykonateľnosť týchto dávok a splátok sa spravuje poradiť ich splatnosti, ak súd nerozhodne inak; súd môže rozhodnúť, že omeškanie s plnením jednej dávky alebo splátky má za následok splatnosť celého plnenia.

23. V podanom odvolaní povinná napadla i výrok o dlžnom výživnom, keďže nesúhlasila s určením výšky výživného. K tomu odvolací súd bližšie uvádza, že v prejednávanej veci bolo rozsudkom Okresného súdu Michalovce z 6.2.2019 č.k. 15Pc/38/2018-137 určené dlžné výživné od povinnej pre navrhovateľa za obdobie od 24.7.2018 do 31.1.2019 v sume 1.063,84 Eur, ktoré výživné povolil povinnej splácať v 70,92 Eur mesačných splátkach spolu s bežným výživným pod následkami straty výhody splátok s tým, že prvá

splátka je splatná 20-tým dňom nasledujúceho mesiaca od právoplatnosti rozsudku. Výrok o dlžnom výživnom za obdobie od 10.1.2019 do budúca bol rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 28.1.2022 č.k. 8Co/44/2021-225 zrušený a vec vrátená na rozhodnutie. Súd prvej inštancie opätovne rozhodol rozsudkom z 15.6.2022, ktorým určil dlžné výživné vo výške 7.744,00 Eur za obdobie od 10.1.2019 do 30.6.2022 a povolil povinnej splácať ho v 309,00 Eur mesačných splátkach spolu s bežným výživným pod následkami straty výhody splátok s tým, že prvá splátka je splatná 20-tým dňom nasledujúceho mesiaca od právoplatnosti rozsudku. Vzhľadom na to, že pre rozsudok je vždy rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia (§ 217 CSP, § 378 CSP) bolo povinnosťou súdu prvej inštancie ustáliť dlžné výživné za rozhodné obdobie od 10.1.2019 do 15.6.2022 (deň vyhlásenia rozsudku) a nie od 10.1.2019 do 30.6.2022, ako to nesprávne vo výroku II. napadnutého rozsudku určil sud prvej inštancie. Pri určení výživovacej povinnosti v sume 170,00 Eur mesačne za obdobie od 10.1.2019 do 15.6.2022 vznikla povinnej povinnosť zaplatiť dlžné výživné za 40 celých kalendárnych mesiacov (február 2019 až máj 2022, t.j. 170,00 Eur x 40 mesiacov = 6.800,00 Eur) a je potrebné tiež pripočítať alikvotnú časť za obdobie od 10.1.2019 do konca januára 2019 (170,00 Eur : 31 = 5,48 Eur x 22 dni = 121,00 Eur), ako aj pomernú časť za obdobie od 1.6.2022 do 15.6.2022 (170,00 Eur : 30 = 5,66 Eur x 15 = 85,00 Eur). Spolu zameškané výživné odo dňa 10.1.2019 do dňa 15.6.2022 predstavuje sumu 7.006,00 Eur. Od uvedenej výslednej sumy je potrebné odčítať 2.000,00 Eur z dôvodu úhrad povinnej na výživu navrhovateľa, ktoré mal súd preukázané. Zameškané výživné za obdobie od 10.1.2019 do 15.6.2022 po zohľadnení čiastočných platieb tak predstavuje sumu 5.006,00 Eur. Súd prvej inštancie dospel k výške dlžného výživného nesprávnym výpočtom, počítajúc obdobie pre určenie zameškaného výživného 42 celých kalendárnych mesiacov (január 2019 až jún 2022, t.j. 42 mesiacov x 232,00 Eur = 9.744,00 Eur – 2.000,00 Eur úhrady povinnej, t.j. zameškané výživné celkom 7.744,00 Eur), vzhľadom na uvedené odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie aj vo výroku o dlžnom výživnom.

24. Identicky ako súd prvej inštancie rozhodol odvolací súd o povinnosti povinnej dlžné výživné splatiť v splátkach po 309,00 Eur za použitia § 232 ods. 3, 4 CSP dospejúc k záveru, že to zodpovedá pomerom povinnej a na strane z výživného oprávnenej osoby vzhľadom na výšku bežného výživného to nepredstavuje ohrozenie na zabezpečení jej základných odôvodnených potrieb (rozumej umožnenie povinnej dlžné výživné zaplatiť v splátkach).

25. Vzhľadom k tomu, že odvolací súd zmenil odvolaním napadnutý rozsudok vo výrokoch I. a II. (výrok III. o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti nebol odvolaním napadnutý, preto nebol predmetom odvolacieho konania) s poukazom na ust. § 396 ods. 2 CSP rozhodol aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie, ako aj o trovách odvolacieho konania. Odvolací súd postupoval podľa ust. § 396 ods. 1, 2 CSP, § 262 ods. 1 CSP a § 52 CMP, podľa ktorého žiadny z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov konania, keď odvolací súd nezistil dôvod pre aplikáciu ust. § 54 a § 55 CMP. Odvolací súd tak rozhodol, že žiadnemu z účastníkov konania nárok na náhradu trov prvoinstančného a odvolacieho konania nepriznal.

26. Toto rozhodnutie senát prijal v pomere hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 veta druhá CSP).

Poučenie:

16 8Co/64/2022

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Uvedená povinnosť neplatí, ak je :

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania.